

njenicu nesklada sa samima sobom, s drugima, s prirodom, s Bogom. Ima jedna razbijenost, rasutost u nama, koja izaziva čežnju za sabranošću, sakupljenošću i skladom, koji bi nas učinio prisebnijima, punijima na razini života. Stoga je razumljivo da harmoniju u glazbi osjećamo kao pronalazak nečega pravog, istinskog od života, što nas potvrđuje u našoj izvornosti.

Ukoliko nas glazba izvlači iz naše malenosti, nedorečenosti i nedovršenosti, budi u našem pravom bitku, ona se nalazi na onom istom valu života, kojeg nazivamo ljubav. U ljubavi ja ostavljam sebe, napuštam sebe, umirem sebi — ne da bih izgubio — nego istinski našao sebe. To nadilaženje sebe, prijelaz iz svoje malenosti k svome pravom biću, događa se, kako u ljubavi, tako u glazbi.

Cecilija je u činu svoga polaganja života za Isusa Krista, odživjela ljubav dokraja. Slijedila je Isusa Krista u njegovoj položenosti života do u smrt, do na križ I kroz taj svoj čin prešla iz smrti u život, postala istinska glazba života.

U Sv. Pismu neprestance susrećemo ljude, koji svoje vjerničko predanje Bogu izražavaju pjesmom i igrom. Čuli smo u prvom čitanju (Izl 15, 1-4.13.17-18) Mojsija, koji nakon oslobođenja iz Egipatskog sužanjstva, vjerničko predanje Bogu sebe i svojih, sriče u pjesmu. U evanđelju (Mt 26, 26-30) pak Isus pred svojom smrću, nakon što je svoje predanje Ocu do u smrt ovjekovječio ustanovom euharistije, pjeva psalme sa svojim. Kroz poetsku dimenziju svoga bića, koja titra u pjesmi, čovjek stoji budno pred Bogom i pred životom kao biće koje kroz predanje tek prima puninu života.

U misi uvijek iznova slavimo otajstvo Isusova predanja u smrt i uskrsnuća na život. Toj dinamici predanja i primanja odgovara glazba, koja prati i podržava tu istu dinamiku i ritam u svakom trenutku čovjekova postojanja. Razumjet ćete stoga zašto II. vat. sabor bez dvojumljenja tvrdi da su glazba i pjesma sastavni dio euharistijskog slavlja (usp. SC, 112-113).

Sabrali smo se danas ovdje ponajprije iskazati počast mučeništvu sv. Cecilije i još jednom razumjeti o kakvoj je glazbi riječ, kad govorimo o njezinu životu. Ali još više smo ovdje zato da se svi vi, koji se bavite glazbom, utvrdite u istini, kako glazba nije bezbožan posao, nego duboko vezan za Boga, koji je sam poezija, ritam, sklad, dinamika života u najizvornijem smislu. Glazba vam pomaže dublje shvatiti tko je Bog i tko je čovjek. Tim putem prispio je k Bogu i sv. Augustin, primjetivši da je Ljepotu, koja je Bog, upoznao prekasno.

Neka vas sv. Cecilija podrži u vašim glazbenim nastojanjima, da kroz njih budete sve bliže Bogu i postajete sve istinskije ljudi, da kroz glazbu sve punije sudjelujete u euharistijskom slavlju, najvećem, otajstvu ljubavi koje pozna ova zemlja. A ova sveta misa neka bude naš iskreni zajednički "Amen — Tako je" Bogu za cjelokupno njegovo djelo, za sav njegov govor kroz glazbu, ljepotu, sklad, ritam — a osobito za njegov govor ljubavi dokraja za čovjeka u Sinu njegovu Isusu Kristu. Amen.

ČLANCI

Stoljetni jubilej Đakova i glazbeni dio života u njemu

Đuka Marić, Zagreb

Đakovo nije velik grad u istočnom dijelu naše Slavonije. Blizu je pravoga središnjeg grada toga dijela Hrvatske Osijeka, grada na Dravi. No omaleno Đakovo ima svoju sedam i pol stoljeća poznatu povijest. Postoji sačuvan spis iz 1239. godine o biskupijskom imanju, koje je ugarski kraljević Koloman darovao bosanskim biskupima, kad su se morali radi (ne)prilika povući iz susjedne Bosne u ovaj kraj Slavonije. I otada teče povijest našega starog grada (najveći je — razmjerno vremenu — bio za turskoga boravka u njemu).

Svu svoju povijesnu vrijednost i značenje, svoj vjekovni napredak i kulturu ima Đakovo zahvaliti boravku biskupa u njemu. Uz biskupe su tu katedrale (više ih u toku povijesti), pa sjemeništa-zavodi za odgoj budućih svećenika, u njima potrebni profesori bogoslovlja: učeni ljudi, pa i stanoviti broj glazbeno spremljenih ljudi za pjevanje i sviranje u biskupskim crkvama na svečanim (pa i svagdanjim) službama Božjim, sv. misama. Tako je Đakovo doista upravo jedinstven "biskupijski grad". Sva mu je povijesna znamenitost vezana uz đakovačke biskupe i njihove brojne suradnike.

Đakovo je lanjske godine (1989) slavilo sedamipolstoljetni jubilej. Slavilo ga je cijele godine različitim priredbama. Slavilo ga je posebice u svojoj slavnoj katedrali. Slavila ga sva đakovačka Crkva po svim svojim župama istočne Slavonije i Srijema. Bila su brojna slavlja-hodočašća iz tih krajeva. I to staleški: ministranti, mladež, časne sestre, župljani iz raznih župa, bolesnici. I na kraju za 1. listopada "god" slavonske ljepotice, kićene katedrale, mnoštvo svijeta (oko 10.000) sa skoro cjelokupnim hrvatskim episkopatom i biskupima-gostima iz susjednih država. Đakovačka je Crkva doista dostojno proslavila svoj rijedak i krupan jubilej.

To je učinila Crkva đakovačke biskupije. A grad je sa svojim poglavarstvom također obilježio slavnu prošlost grada. Nešto će ostati i kao trajan spomen — uređenje đakovačke župne crkve. Na mjestu prijašnjih crkvi izgrađena je u tursko doba krasna džamija. Nije srušena nakon odlaska Turaka, nego je prenamijenjena za katoličku crkvu. Tijekom vjekova je nadozidana: dobila je veličanstven portal, niski tubasti toranj, i — nažalost — preko jedinstvene kupole krov pokriven crijepom (baš kao lijepa bula sa žarom da se ne bi vidjela ljepota lica). —

Tako je stajala godinama: uz veličanstvenu katedralu, neobično interesantna župna crkva. — I sad su se grad i Biskupija dala na uređenje te crkve i vraćanje njenom originalnom izgledu. — Uz to se zgrada na uglu prema sjeveru od katedrale sprema za Strossmayerov muzej.

Kruna građanskog slavlja Đakova je bio: *simpozij o Đakovu*, što ga organizirala *Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti* u suradnji s Biskupijom i gradom.

Otvorenje je bilo u Zagrebu u zgradi Akademije 16. studenog 1989. Nastavak u gradu slavljenuku, u samome

Đakovu, 17-19. studenoga. Početak zajednički u dvorani *Doma kulture*. Kao uvijek, svečanim otvorenjem (akademik A. Mohorovičić) pozdravi i prva uvodna predavanja. Nastavak je bio na tri mjesta, tri dvorane: u Domu kulture predavanja na temelju istraživanja o promatranju Đakova u svjetlu geografije, geologije, etnografije, etnologije, arheologije i povijesti do XX. stoljeća. Kolika lepeza tema, ali i koliko novih pogleda na naše Đakovo. Šteta što čovjek nije mogao biti na tri strane (trilokacija!). — U dvorani "Sv. Metoda" uz bogosloviju bile su teme iz umjetnosti, kulture, znanosti, jezika, vjerskog i crkvenog života. — I u 3. dvorani *Agroindustrijskog centra PIK-a Đakovo*: o demografiji, migracijama, naseljima, privredi te novijoj povijesti i perspektivama razvoja. — Je li išta ostalo neobrađeno, nespomenuto? Đakovo mora biti zahvalno i JAZU-i i tolikim znanstvenicima, koji su mu prekopali povijest radi bogatije budućnosti i ostavili toliko kulturno blago svoga istraživanja. — Ne bi čovjek vjerovao, šta se sve zbivalo i koliko je toga ostvareno kroz tih dugih 750 godina prošlosti Đakova!

Iznad svega je i u svemu bila toliko, na svim područjima prisutna titanska *duša velikoga biskupa Strossmayera*, sigurno najveće slave grada! Najslavniji Đakovčanin, građanin cijele ondašnje Europe! Uz veliku jugoslavensku ideju i ideal (što je udaljiše od njegova ideala), veliki sin hrvatskog naroda među tolikim europskim narodima. Strossmayer je bio angažiran duboko i široko na svim područjima: ne samo u svojoj katedrali i Biskupiji, nego od teološko-pastoralnih briga do podizanja i solidnog utemeljenja vlastelinstva, da bi otud mogao biti *mecena* svega svoga dragog mu hrvatskog naroda. Sad je vidnije, što je malo Đakovo za Strossmayerova života učinilo u centru Hrvata, u našem uvijek nam i svima dragome Zagrebu. Znalo se, ali ne dosta i ne s dostatnom zahvalnošću onome, koji je imao tako široko srce i tako darežljivu ruku. U ove tmurne jesenje dane sinulo je kao sunce, šta je Đakovo, po svojim biskupima, posebice po Strossmayeru, značilo u zajedničkoj povijesti sviju Hrvata za sva vremena. Sve je bilo u prisjenju tako istaknutog spomenika velikanu vjere, i vjernosti Petru i njegovim nasljednicima, što ga Josip Juraj Strossmayer podiže sebi za života za trajni spomen. Jedan od posjetitelja, budući papa Ivan XXIII reče, naišav u Đakovo na putu za Istok kao Papin predstavnik u Bugarskoj i Turskoj: da *nema ljepše crkve između Rima i Carigrada!* — Dakako, da su u tu slavu ugradili sebe i prethodnici Strossmayerovi:

Krtica, Mandić, Raffay i svi drugi. Povijest i sačuvana blaga svjedoče!

No Strossmayeru je Bog dao divnih pet talenata, karizme za sva područja, na kojima se iskazuje ljudski duh. A najjače klikće o tom divot-katedrala sred valovite, šumovite, žitne i vinorodne Slavonije. Uz bujanje prirode razvijao se tu i vjerski život vođen dušama i srcima đakovačkih biskupa. Katedrala je radosno skupljalište sve đakovačke okolice. Povremeno pak i sve istočne Slavonije i Srijema: od Slavenskog Broda do Zemuna, vjernika izmed Drave, Save i Dunava. Tu se doista adekvatno pjeva: *Teci Savo, Dravo teci-ni ti, Dunav, silu gubi ...*

Kao što je sve tako šaroliko a skladno u katedrali, tako je u njoj stalno i skladno, vrhunsko slavljenje Boga pjesmom i glazbom. Tu je za Mandićevo vrijeme bio voditelj takva slavljenja Boga Mozartov šogor *J. Heibl* i probrani koralisti, glazbena obitelj *Trišlera*, zbor đakovačkih bogoslova i pjevački oduševljenih građana iz gradskog zbora "Preradović". Pogotovo je bilo doživljajno, doista veličanstveno uvijek slušati u katedrali *raspjevani narod!* Hej, *kad zaori srce Slavonije*, takvog slavlja na svem svijetu nije ...! — Pa još kad takvu doista masovnu pjesmu poprate gromke katedralne orgulje: i prve (1933. godine izgorjele u požaru) i ove nove sadašnje Jenkove!

Kako bi Slavonija bez pjesme i glazbe? I u svojoj miljenici đakovačkoj katedrali! — Zato je glazba imala u slavljenuku Đakovu uvijek velevažan udio. O glazbenom sedmoojegovnom životu Đakova imao je potpisani referat i pronašao toliko zanimljivih podataka povijesti, da bi želio u daljim brojevima "Sv. Cecilije" obraditi niz tema. Đakovo je bilo bogato baš i na glazbeno-crkvenom području. Mladi profesori, biskupski tajnici, pa i sami biskupi, imali su smisla za to i sudjelovali u takvom životu. Evo planiranih tema:

- 1) Biskupi prije Strossmayera zauzeti za dostojno pjevanje
- 2) Mozartov šogor J. Heibl voditelj pjevanja u katedrali (i kompozitor)
- 3) Obitelj Trišler, glazbenici Đakova i Osijeka
- 4) Koralisti katedrale, Fr. Stare zadnji civil. organista
- 5) Dr. Pero Ivanišić Crnkovački plodni crkveni kompozitor
- 6) Stjepan Lovrić svjetovni i crkveni skladatelj
- 7) Samostan matične kuće ss. sv. Križa i glazbeni život Đakova
- 8) Mitar Dragutinac i prakt. idealno pjevanje, pjesnik crkvenih himana.

Radi takva glazbenog života Đakova simpozij je JAZU bio popraćen i glazbenim prilogom: na početku uspješni nastup zbora "Moše Pijade" iz Zagreba pod ravnanjem proslavljenog dirigenta E. Cossetta, koji je izveo splet duhovnih skladbi, od klasičnih sve do kreolske latinske mise ... Sadašnja orguljašica katedrale s. Svjetlana Paljušević prezentirala je ljepotu i snagu novih orgulja.

Eto, kratki pregled proslave 750-godišnjeg đakovačkog jubileja.